

37. møde.

Onsdag den 10. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte *forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplerings samt oprettelse af jordbrug m. m.*

og *forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.*

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Nedlæggelse af retten i Saks København) har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Socialudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

I skrivelse af 6. d. m. meddeler fru *Karen Thure Hansen*, at hun er villig til at indtræde i folketinget som midlertidigt medlem i anledning af den medlem af folketinget *Vestergaard Poulsen* tilståede orlov.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Landbrugsministeren (Peter Larsen): Her ved har jeg den ære for det høje ting at fremsætte:

forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplerings samt oprettelse af jordbrug m. m.
og

forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

Ved de to lovforslag søges de fornødne

midler til gennemførelse af udlånsvirksomheden til de nævnte formål stillet til rådighed for finansåret 1970-71.

Om forslaget til lov om udlån til sammenlægning, supplerings samt oprettelse af jordbrug m. m. skal jeg bemærke følgende:

Landbokommissionen arbejder med forslag angående finansieringen til jordbrugsmæssige formål, og der må forventes foreslået en række ændringer i forhold til de nugældende regler.

Der er under hensyn hertil ikke i nærværende forslag optaget ændringer i de hidtil gældende lånevilkår. Jeg forudsætter dog, at spørgsmålet om lånenes løbetid kan tages op i forbindelse med de generelle overvejelser om afkortning af løbetiden for realkreditlån, der nu er indledt.

Lovforslaget er stort set identisk med den gældende udlånslov.

De beløb, der i §§ 1 og 2 foreslås stillet til rådighed henholdsvis af jordfondens og af statskassens midler, er således af samme størrelse som beløbene i den gældende udlånslov.

For så vidt angår de enkelte lånesatser i § 3, er maksimumsbeløbene for lån til jordkøb fastsat uændret. Derimod har de stigende byggepriser og prisstigninger i øvrigt gjort det nødvendigt med en forhøjelse af en række af de øvrige lånesatser.

Landbokommissionen har ikke afsluttet sine overvejelser om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at fortsætte med at oprette nye landbrug, men det ligger fast, at regeringen ikke agter at give tilslutning til oprettelse af nye landbrug i 1970-71.

Med hensyn til forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet skal jeg indledningsvis bemærke, at lovgivningen om opførelse af arbejderboliger på landet er under behandling i landbokommissionen, der har nedsat et udvalg med den opgave at overveje hensigtsmæssigheden af en særlig lovgivning om opførelse af arbejderboliger på landet. Arbejdet i udvalget er nylig afsluttet, og udvalgets beretning vil blive forelagt landbokommissionen til behandling

[Landbrugsministeren.]

i denne måned. Så længe forholdet ikke er nærmere afklaret, mener jeg at måtte fremsætte det sædvanlige forslag til den årlige udlånslov som foreskrevet i lovbekendtgørelsen af 10. april 1967, og også dette lovforslag er stort set identisk med den gældende udlånslov. Med hensyn til lånevilkårene forholder det sig, som jeg anførte vedrørende forslaget til lov om udlån til sammenlægning, supplering samt oprettelse af jordbrug m. m.

De beløb, der i §§ 1 og 2 foreslås stillet til rådighed af jordfondens og statskassens midler, er således af samme størrelse som i den gældende udlånslov, men fordelingen af rådighedsbeløbet af statskassen til anvendelse til lånetilsagn efter kap. IV til opførelse af boliger for arbejderens regning og efter kap. VI til opførelse af arbejderboliger for landmandens regning er ændret under hensyn til det faldende antal ansøgninger om lån til kap. VI-boliger.

Lånesatsen til køb af byggegrunde foreslås uændret, men som følge af stigning i byggepriserne foreslås lånesatsen til opførelse af bygninger forhøjet med 4.000 kr., og beløbet til dækning af udgifter til supplerende tekniske installationer foreslås forhøjet med 500 kr.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslagene, skal jeg anbefale de to lovforslag til folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af Camre til udenrigsministeren:

„Hvorledes agter ministeren at give udtryk for Danmarks protest mod og afsky for den systematiske udryddelse af indianerne i en række sydamerikanske stater, især Brasilien?“

Skriftlig begrundelse:

Den danske etnografiske forening og de etnografistuderende ved Københavns universitet har offentliggjort rystende beretninger om folkekræb på mindst 90.000 syd-

amerikanske indianere inden for de seneste 10 år.

Ifølge Brasiliens grundlov kan enhver beslaglægge indianernes jord, når indianerne fjernes fra denne. Dette har ført til, at hensynsløse finanskræb har iværksat folkekræb og har bemægtiget sig den frugtbare jord, som tillige indeholder olieklæder.

Den danske etnografiske forening har senest den 28. oktober rettet henvendelse til udenrigsministeren og opfordret til, at Danmark skulle støtte FN's bestræbelser på at oprette et FN-beskyttelsesorgan for indianerne, samt opfordret udenrigsministeren til at foranledige sagen rejst i en række større internationale forsamlinger. Foreningens henvendelse er stadig ubesvaret af udenrigsministeren.

Uanset at nogle vil hævde, at Danmarks direkte indflydelse på de autoritære regimer i Sydamerika er ringe, må det dog fremhæves, at Danmark kan medvirke til at rejse en international opinion mod disse landes forbrydelser mod værgeløse befolkningsmindretal, ligesom en kritik i en række internationale forsamlinger kan udøve et pres på de pågældende lande.

Formanden: Spørgeren har ordet for at supplere sin skriftlige begrundelse af spørgsmålet.

Camre: Jeg har spurgt, hvorledes udenrigsministeren vil give udtryk for dansk protest og afsky i anledning af folkekræbene på indianerne i Sydamerika. Karakteren af disse folkekræb er således, at man må udtrykke afsky, men jeg ønsker ikke, at dette skal give anledning til en tom og måske virkningsløs protest, derimod til virkelige ændringer, og derfor har jeg i den skriftlige begrundelse peget på det ønskelige i oprettelse af et FN-beskyttelsesorgan for indianerne. Jeg er vidende om, at det norske udenrigsministerium er ganske langt fremme med planer herom.

Jeg ved, at der er nogle, der vil sige, at det er heldigvis ikke vores ansvar, og der er også nogle, der vil tilføje: hvorfor blander vi os nu i det? Men jeg tror bare, vi må se i øjnene, at det i høj grad er vores ansvar. Man kan læse i regeringsbladet Politiken for den 30. november i år, at en ingeniør ved

[Camre.]

ØKs kontor i Brasilien siger til bladet, jeg citerer:

„Det kan ikke afvises, at ØK muligvis indirekte er medvirkende til drab på indianere.“

Brasiliens justitsminister, Luis Gama e Silva, udtalte ifølge et UPI-telegram den 30. marts 1968, at en femtedel af landets areal og herunder altså især den jord, som var indianernes, ved bedrageri er solgt til udenlandske kapitalinteresser primært i USA. Hertil kommer, at det er velkendt, at mange af Sydamerikas reaktionære regimer kan takke USA for deres fortsatte eksistens.

Den enkelte dansker eller amerikaner føler jo nok, at han eller hun ikke kan påvirke disse forhold, men jeg tror nok, det er rigtigt at sige, at de rige landes folk må arbejde i deres egne lande for at få styr på, hvorledes deres egne landes kapitalejere handler ude omkring i verden og i deres eget land. Altså, vejen går reelt også over skabelsen af et økonomisk demokrati i de rige lande.

Jeg håber, at udenrigsministeren vil være med til at gøre Skandinavien til verdens samvittighed, også selv om det kommer til at koste nogle penge for det, der vist kaldes forretningen Danmark.

Udenrigsministeren (Poul Hartling):

Første gang, spørgsmålet om de latinamerikanske indianeres forhold rejstes over for udenrigsministeriet, var i juni 1969, da en gruppe danske videnskabelige forskere appellerede til den danske regering om at medvirke til nedsættelsen af et rådgivende udvalg af samfundsforskere under De Forenede Nationers auspicer med det formål at vejlede regeringer i lande, der står over for alvorlige og kritiske situationer som følge af indre etniske konflikter.

Siden er spørgsmålet som bekendt flere gange bragt frem også i offentligheden, og udenrigsministeriet har været i forbindelse med interesserede etnologer. Senest er spørgsmålet bragt på bane ved en skrivelse med mange underskrifter fra Dansk Etnografisk Forening til mig. Skrivelsen er dateret den 28. oktober i år og blev modtaget i ministeriet i midten af november måned. Det, jeg nu siger, må betragtes som mit svar ikke alene til det ærede medlem hr.

Camre, men også til de mange underskriver på etnografforeningens brev til mig.

I tiden siden sagen første gang blev rejst over for udenrigsministeriet, har vi indhentet oplysninger om forholdene fra vore ambassader i Latinamerika, ligesom vi har indhentet en udtalelse fra den danske mission ved De Forenede Nationer, og vi har drøftet sagen med andre nordiske lande. Sidste fredag blev der holdt et nordisk embedsmandsmøde i Oslo om denne sag. Vi har også været i kontakt med myndighederne i de berørte lande, og Brasiliens regering har stillet et ganske omfangsrigt materiale til vor rådighed.

Problemet er alvorligt. Det er også svært at løse, fordi det drejer sig om en urbefolknings møde med en fremtrængende og i teknisk henseende højt udviklet moderne civilisation. Over for dette komplicerede problem er det ikke regeringens agt at foretage, hvad en af aktionens ophavsmand, dr. Niels Fock, har kaldt tomme demonstrationer, og jeg forstod på det ærede medlem hr. Camre nu, at det heller ikke var det, han ønskede.

Regeringen vil derimod søge i et samarbejde med alle interesserede, herunder også vedkommende latinamerikanske lande, at nå konstruktive resultater. Hvilken vej vi helst skal gå, er endnu ikke fuldt afklaret. De foreløbige nordiske drøftelser peger nærmest mod FN's økonomiske og sociale råd, det, vi kalder ECOSOC. Det er i øvrigt også muligt, at en international gruppe af videnskabsmænd kunne søge konsultativ status under ECOSOC og derved være med til at tilføre denne organisations arbejde med sagen et nyttigt tilskud af ekspertise. Jeg har allerede været i kontakt med repræsentanter for de pågældende etnologkrede, som er interesserede, og de vil blive indkaldt til et møde om sagen i udenrigsministeriet, så at vi sammen kan søge at finde den bedste fremgangsmåde.

Camre: Jeg vil gerne takke udenrigsministeren for svaret. Jeg er glad for at høre, at der nu sker noget omkring denne sag, og at der altså allerede er et arbejde i gang.

Jeg vil ikke undlade at benytte lejligheden til at advare udenrigsministeren mod den rapport, som Brasiliens indenrigsminister, Cavalcanti, har tilsendt forskellige ambassader, herunder også den danske

[Camre.]

ambassade i Brasilien. Denne rapport, som bortforklarer sagen, er efter de oplysninger, som jeg har fået, ganske enkelt usandfærdig, for at bruge et pænt udtryk. Der kan synes at være en modstrid mellem dette og det forhold, at landets justitsminister erkender, at en femtedel af landet er solgt på ulovlig vis, men det skyldes, så vidt jeg har forstået, visse indre spændinger i denne regering. Jeg har også været opmærksom på, at *Jornal do Brasil*, som skal være en af landets største aviser, har foreslået, at sagen naturligvis skulle bringes op i FN for at rense Brasiliens navn, og jeg har været opmærksom på, at der altså foregår en temmelig hyklerisk kampagne i landet for at fremstille magthaverne som værende ganske uskyldige i, hvad der er foregået.

Jeg forstår, at udenrigsministeren er opmærksom på, at det norske udenrigsministerium har indsamlet et ganske betydeligt dokumentationsmateriale, ligesom Norges FN-ambassadør har forberedt, hvorledes sagen rent teknisk kan gribes an i FN, måske gennem oprettelse af et rådgivende organ i FN, måske også et dokumentationscenter, som jeg er opmærksom på at i hvert fald Colombias regering har sagt ja til.

Men som sagt, jeg er glad for, at udenrigsministeren tager sagen op, og jeg ser frem til, at der nu begynder at ske reelle ting i sagen.

Udenrigsministeren (Poul Hartling): Den eneste af det ærede medlems udtalelser, der giver mig anledning til reaktion her, er bemærkningen om, at det ærede medlem er glad for, at vi er opmærksom på, at den norske regering har et materiale. Vi er ikke bare opmærksom på det, vi er i samarbejde med de andre nordiske regeringer.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Skovmand* til udenrigsministeren:

„Vil ministeren søge at forhindre Christiani & Nielsens medvirken ved byggeriet af en u-bådsbase i Simonstown i Sydafrika?“

Skriftlig begrundelse:

Ifølge Politiken for 5. november skal det danske firma Christiani & Nielsen medvirke

ved byggeriet af en u-bådsbase i Simonstown i Sydafrika. Denne handling må betragtes som en tilsidesættelse af sikkerhedsrådets resolution af 7. august 1963, hvor FN's medlemslande opfordres til at etablere en våbenbojkot af Sydafrika. Resolutionen omtaler ganske vist kun direkte salg og forsendelse af våben, ammunition og militære køretøjer, men hensigten er ikke til at tage fejl af: man ønsker at svække Sydafrika militært. Christiani & Nielsens havnearbejder vil derimod styrke Sydafrikas militære stilling.

Havnebyggeriet kan samtidig tænkes at komme i strid med den bojkot af Rhodesia, som Danmark fra starten har tilsluttet sig. Et af formålene med basen må nemlig formodes at være, at man ønsker at skabe beskyttelse for skibe, der ankommer med olie til Rhodesia. Den blotte eksistens af en u-bådsbase vil vanskeliggøre og fordyre en eventuel olieblokade af Rhodesia, dersom sikkerhedsrådet skulle beslutte sig for noget sådant.

Det må derfor være en opgave for den danske stat at få forhindret dansk medvirken ved det sydafrikanske projekt eller i det mindste at gøre danske firmaer klart, at en tilsvarende optræden i fremtiden ikke vil blive tolereret.

Formanden: Spørgeren har ordet for at supplere sin skriftlige begrundelse af spørgsmålet.

Skovmand: Jeg har stillet spørgsmålet om Christiani & Nielsens havnebyggeri i Sydafrika, ikke just fordi det foregår i Sydafrika, men fordi jeg betragter det som en overtrædelse af en resolution, som sikkerhedsrådet er kommet med. Jeg synes, det er en alvorlig sag, hvis sikkerhedsrådets resolutioner ikke følges, først og fremmest fordi sikkerhedsrådet i modsætning til FN's generalforsamling kommer med forholdsvis få opfordringer af denne karakter. Det er væsentligt, at de efterfølges, hvis rådet skal have sin troværdighed i behold. Det kan få betydning også i andre sammenhænge, f. eks. hvis sikkerhedsrådet på et eller andet tidspunkt skal foretage sig noget i Nigeria-sagen.

Jeg synes i hvert tilfælde, det må være helt oplagt, at der ikke må kunne herske nogen som helst tvivl om, at Danmark til

[Skovmand.]

punkt og prikke vil følge sikkerhedsrådets resolutioner.

Udenrigsministeren (Poul Hartling): De kommentarer, som denne sag har givet anledning til i pressen, bygger på flere punkter på misforståelser, som jeg benytter lejligheden til at korrigere.

Det er for det første en misforståelse, når det i pressen er blevet anført, at et dansk firma af udenrigsministeriet skulle have fået tilladelse til at medvirke ved byggeriet af et militært havneanlæg i Sydafrika. Udenrigsministeriet har ikke givet nogen som helst tilladelse til dette byggeri; spørgsmålet har aldrig været forelagt for udenrigsministeriet.

For det andet vil jeg gerne fastslå, at det er en selvfølge, at regeringens Sydafrikapolitik er uændret, og videre understrege i overensstemmelse med det nu af spørgeren mundtligt tilføjede, at de danske regler om kontrol med våbeneksport administreres i overensstemmelse med de resolutioner, vi har givet tilslutning til i De Forenede Nationer; derom skal der ingen tvivl råde. Jeg kan oplyse, at der siden 1960 ikke er givet tilladelse til udførsel af våben og krigsmateriel her fra landet til Sydafrika.

I den aktuelle sag er forholdet ifølge de for mig foreliggende oplysninger det, at det selskab, der skal foretage byggeriet af det nævnte havneanlæg, er et sydafrikansk datterselskab af et dansk ingeniørfirma. Det er klart, at en sådan virksomhed falder uden for dansk myndighedsområde. Vi har ingen hverken juridisk eller faktisk mulighed for at gribe ind.

I begrundelsen for spørgsmålet henvises der til den pågældende u-bådsbases eventuelle forbindelse med boykotten af Rhodesia; derfor vil jeg for fuldstændigheds skyld tilføje, at de gældende bestemmelser om handelsregler imod Rhodesia tager sigte på handelen med dette land og ikke giver grundlag for indgriben mod byggevirksomhed i Sydafrika.

Mit svar på det stillede spørgsmål må altså være, at danske myndigheder ingen mulighed har for at forhindre, at et sydafrikansk firma, selv om det drejer sig om et datterselskab af et dansk firma, påtager sig arbejder af denne karakter.

Skovmand: Jeg takker udenrigsministeren for svaret. Det beroliger mig, at udenrigsministeriet ikke, som det altså fejlagtigt har været meddelt i pressen, har givet tilladelse til dette byggeri i Sydafrika.

Jeg synes nu nok, at når ministeren siger, at der ikke er tale om et dansk firma, men om et sydafrikansk datterselskab af et dansk firma, rejser der sig det spørgsmål: i hvilket omfang kan ingeniørfirmaer og andre firmaer af denne type bringe Danmark i vanskeligheder i måske kommende konfliktsituationer? For det er jo ikke sikkert, at man politisk set vil skelne så kraftigt mellem, hvad der er danske foretagender, og hvad der er danske datterselskaber. Jeg vil gerne opfordre ministeren til, at han på et eller andet tidspunkt tager denne sag op til overvejelse.

Med hensyn til Rhodesia kan jeg dog lige sige, at når den store svenske koncern ASEA for nogen tid siden opgav at medvirke ved Cabora Bassa-dæmningen i Mozambique, hang det sammen med, at den svenske regering ikke ville garantere, at selskabet ikke kunne blive tiltalt, hvis det viste sig, at dette byggeri kom til at gavne Rhodesia. Så for så vidt vil jeg sige, at hvis der havde været tale om et dansk firma, kunne der blive anledning til også at se på det punkt.

Jeg vil til sidst spørge ministeren, hvordan man ville stille sig, hvis et dansk firma — altså ikke et udenlandsk datterselskab — foretog noget lignende, som nu Christiani & Nielsens datterselskab i Sydafrika har gjort. Altså, om man vil opfatte sikkerhedsrådets resolution om våbenboykot af Sydafrika så vidtgående som muligt, eller om man strengt vil holde sig til tekstens ord om våben og rullende materiel.

Udenrigsministeren (Poul Hartling): Det ærede medlem bad først, om vi vil være opmærksom på spørgsmålet om danske foretagender, det vil vi naturligvis.

Dernæst var der det svenske firma; jeg vil blot sige derom, at det svenske firmas forhold til Rhodesia er et andet end det her foreliggende.

Det tredje spørgsmål var, hvordan det ville forholde sig med våbenloven, og svaret på det spørgsmål må blive, at våbenlovens bestemmelser vil blive administreret så

[Udenrigsministeren.]

strikte og så nøjagtigt, som det overhovedet kan lade sig gøre. Bestemmelserne går ud på, at der kræves tilladelse til eksport af våben, ammunition, krigsmateriel samt til eksport af maskiner og andre produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition og krigsmateriel. Hvis det drejer sig om eksport her fra landet til Sydafrika af varer, der falder ind under våbenlovens bestemmelser, vil en ansøgning om udførselstilladelse blive afslået.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Niels Eriksen* til undervisningsministeren:

„Hvilke overvejelser gør ministeren sig med hensyn til bevarelsen af Skårup seminarium?“

Skriftlig begrundelse:

Da seminarieplanlægningsudvalget for nogle måneder siden offentliggjorde sin betænkning, indeholdt den forslag om nedlæggelse af en række seminarier i Jylland og på Fyn, i nogle tilfælde dog blot udformet som flytning af disse seminarier. Senere har undervisningsministeren udtalt, at trods betænkningen agter man at bevare seminarierne i Tønder, Nr. Nissum m. fl. Dette har skabt forhåbninger på Sydfyn om, at også Skårup seminarium kan bevares som et sydfynsk seminarium og ikke som foreslået i betænkningen skal flyttes til Odense.

Ud fra et egnsudviklingssynspunkt finder befolkningen på Sydfyn, at det er rimeligt at bevare seminariet her og ikke flytte det til Odense, hvor efterhånden alle uddannelsesinstitutioner på mellemstadiet og højere stadier synes at blive samlet for Fyns vedkommende.

Det har været hævdet, at det ikke vil være muligt i længden at skaffe lærere og andet personale til seminariet med den nuværende beliggenhed. Med de moderne kommunikationsmuligheder kan disse argumenter ikke være afgørende. Det er i øvrigt et almindeligt indtryk på Sydfyn, at såvel elever som lærere er tilfreds med seminariets nuværende placering.

Formanden: Spørgeren har ordet for at supplere sin skriftlige begrundelse af spørgsmålet.

Niels Eriksen: Seminarieplanlægningsudvalget har i sin betænkning foreslået, at de 29 nuværende seminarier reduceres til 22. Det skabte naturligvis en del uro i de områder, hvor de seminarier, der er tale om at nedlægge, er beliggende; et af dem, der blev foreslået nedlagt, er det gamle seminarium på Sydfyn, Skårup, der har virket i 166 år. Senere har ministeren udtalt, at han trods seminarieplanlægningsudvalgets indstilling agter at bevare seminarierne i Tønder og Nr. Nissum. Det har givet forhåbninger på Sydfyn om, at ministeren også vil bevare Skårup seminarium, og for at få skabt nogen klaring har jeg stillet mit spørgsmål til ministeren.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Det er rigtigt, at seminarieplanlægningsudvalget i sin betænkning har foreslået, at Skårup statsseminarium flyttes til Odense og får sin kapacitet udvidet til 200 studerende pr. årgang. Begrundelsen herfor er, at det ikke kan ventes, at Skårup statsseminarium med sin nuværende beliggenhed kan få et elevtal, der er tilstrækkelig stort til, at det på pædagogisk og økonomisk tilfredsstillende vilkår kan gennemføre den uddannelse, som kræves efter læreruddannelsesloven af 1966. Det fremhæves endvidere i udvalgets indstilling, at seminariet ved en flytning til Odense får mulighed for at indgå i samarbejde med et større uddannelsescenter. Endelig fremhæves det i udvalgets betænkning, at øvelsesskoleforholdene i Skårup kun med vanskelighed kan blive tilfredsstillende for et seminarium af den størrelse, der forudsættes efter den nye uddannelseslov. Som en midlertidig ordning er det i udvalgets betænkning foreslået, at der etableres et samarbejde mellem Skårup statsseminarium og Odense seminarium.

En gennemførelse af de af seminarieplanlægningsudvalget stillede forslag må nødvendigvis strække sig over en årrække. Betænkningen er til behandling i ministeriet, og der er ikke på nærværende tidspunkt taget endelig stilling til den. Jeg har derfor heller ikke taget stilling til, hvorvidt

[Undervisningsministeren.]

Skårup statsseminarium skal overflyttes til Odense, men der må ud fra de forhold, der ligger til grund for planlægningsudvalgets indstilling, forudses væsentlige betænkeligheder ved på længere sigt at lade seminariet forblive i Skårup.

Jeg tænker her navnlig på de krav til linjefagsundervisningen, der stilles i den nye læreruddannelseslov. Det er hensigten i de kommende år at etablere et samarbejde navnlig om linjefagsundervisningen mellem Skårup statsseminarium og Odense seminarium. Erfaringerne fra dette samarbejde vil tælle med i overvejelserne. Men jeg må gøre opmærksom på, at der i sagkyndige kredse på forhånd gør sig betænkelighed gældende med hensyn til at etablere et tilstrækkelig nært samarbejde mellem to seminarier, der ligger i en sådan afstand fra hinanden. I forbindelse med en eventuel flytning til Odense vil der naturligvis blive fundet anden anvendelse til undervisningsformål for seminariets bygninger.

Niels Eriksen: Jeg takker ministeren for svaret. Det var jo ikke helt, som jeg kunne ønske det. Jeg synes nok, at man i den planlægning, som nu skal ske, også bør tage andre hensyn, end der er gjort i planlægningsudvalget. Vi taler meget herinde om egnsudvikling. Er det nu rigtigt f. eks. for Fyns vedkommende at flytte alle undervisningscentre til ét område inde ved Odense? En tredjedel af Fyns befolkning bor i det nuværende Svendborg amt, og det passer Skårup seminariet udmærket til efter den statistik, som planlægningsudvalget har skaffet til veje.

Videre vil jeg gerne spørge: har det så mening med de store investeringer, der er sket i Skårup? Efter hvad jeg har fået oplyst, er der sket investeringer på op mod 25 mill. kr. igennem nu ikke så forfærdelig mange år. Det kan ikke være rigtigt, synes jeg, at man så pludselig siger: der ligger for så vidt en god skole, som måske skal udbygges noget mere — som ministeren også var inde på det — men som alligevel må kunne danne grundlag for en fortsættelse med en forholdsvist lille investering, men nu skal den nedlægges. At samarbejdet, som ministeren taler om, ikke kan foregå på tilfredsstillende måde mellem Odense og Skå-

rup, har jeg svært ved at forstå; der er jo ikke de lange vejstrækninger på Fyn, som der f. eks. er i Jylland. Derfor vil jeg stille det yderligere spørgsmål til ministeren, om ikke de ting, jeg her har nævnt, vil indgå i ministerens overvejelser.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Jeg skal svare, at sådanne synspunkter naturligvis også indgår i overvejelserne. Men jeg må have lov at fremhæve, at spørgsmålet i forbindelse med læreruddannelsesloven først og fremmest er et pædagogisk spørgsmål og et spørgsmål om hensynet til, hvorledes man bedst og mest økonomisk og hensigtsmæssigt kan gennemføre de krav, som er stillet i den nye læreruddannelseslov.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Østergaard* til forsvarsministeren:

„Hvilke oplysninger kan ministeren give om udviklingen inden for den redningstjeneste, som Danmark deltager i sammen med bl. a. Sverige og landene omkring Nordsøen?“

Skriftlig begrundelse:

I de seneste år har vi set talrige eksempler på den danske eftersøgnings- og redningstjenestes effektivitet. Det synes imidlertid, som om den danske redningstjeneste er mere udviklet end redningstjenesten i de lande, vi samarbejder med, og at den danske redningstjeneste derfor påtager sig en større byrde, end der tilkommer os. Selv om vi er glade over at kunne yde denne indsats over for mennesker i fare og over at kunne støtte andre nationers redningstjeneste, må det på længere sigt rejse problemet, om økonomien bag disse opgaver fordeles på en for Danmark tilfredsstillende måde.

Formanden: Spørgeren har ordet for at supplere sin skriftlige begrundelse af spørgsmålet.

Knud Østergaard: Hvad angår det internationale samarbejde om søredningstjenesten, er det teoretisk sådan, at hvert land har et ansvarsområde, der er identisk med landets civile flyveinformationsområde.

[Knud Østergaard.]

Dog er det i praksis sådan, at søredningstjenesten ofte må assistere nødstedte uden for ansvarsområdet, simpelt hen fordi konventionen om redning til søs ikke taler om ansvarsråder, men pålægger enhver at hjælpe.

I følge artikler af 22. og 23. september i år i Aalborg Stiftstidende medfører de forhold, jeg her har omtalt, sammenholdt med det faktum, at Danmark med anskaffelse af S 61 helikoptere råder over et mere moderne redningsmateriel end vore nabolande, at vi ofte må iværksætte redningsaktioner, som ellers ville være blevet udført af en anden nation. Resultatet er, at søværnet og dermed statskassen påføres udgifter, for hvilke jeg forstår der ikke ydes dækning fra andet lands side.

Når jeg rejser spørgsmålet om udviklingen af redningstjenesterne i de lande, vi samarbejder med, er det for at få at vide, om den nuværende byrde for os er permanent. Er dette tilfældet, eller er det blot et tilfælde, at det for tiden er os, der må yde, og den tid kan komme, hvor vi bliver de nydende? Jeg tror, at mange er interesseret i ministerens svar herpå.

Forsvarsministeren (Niim-Hansen): Det er rigtigt som fremhævet af hr. Knud Østergaard, at den danske søredningstjeneste har udført mange opgaver, også til gavn for andre, og udført dem særdeles effektivt. Vi har vel efterhånden vænnet os så meget til, at vi har en meget effektiv redningstjeneste her i landet, at vi ikke altid tænker på de store byrder, det er for det mandskab, der udfører gerningen, men faktum er i hvert fald, at de har reddet mange menneskeliv, som det indtil for få år siden ikke ville have været muligt at redde.

Det er nok også rigtigt, at den danske søredningstjeneste i de sidste år har ydet et bidrag til den samlede redningstjeneste bl. a. i Nordsøen, der går ud over det, som andre har ydet over for os, og det skyldes, at Danmark på det redningsmæssige område kan siges at have været foregangsland, ikke mindst ved anvendelsen af de langt-rækkende helikoptere.

I følge internationale konventioner er landene forpligtet til at have en søredningstjeneste, der kan indsættes langs de pågæl-

dende landes kyststrækninger, men det er ikke fastsat, hvor langt fra kysten man skal kunne indsætte denne redningstjeneste. Der har vi altså valgt ikke alene at være på den sikre side, at kunne klare vort eget område, men også at have mulighed for at gå langt ud, længere end man vel nok regner med efter konventionen.

Det er endvidere rigtigt, som hr. Knud Østergaard også sagde, at redningstjenestens princip — og man kan vel næsten tale om århundredgamle princip — er det, at alle hjælper alle, hvad enten det er inden for eller uden for ens eget geografiske redningsområde, og den danske redningstjeneste har derfor ydet og yder fortsat assistance uden for vort eget område, når andres materiel ikke strækker til. Men vi må dog heller ikke overse, at vi også i situationer inden for dansk område modtager hjælp — det var blandt andet tilfældet ved Skagerrakaktionen, hvor eftersøgningsfly fra Sverige, Norge, England og Tyskland deltog i eftersøgningsarbejdet.

Med hensyn til udviklingen synes jeg også, der er grund til at fremhæve, at i hvert fald i Norge og Tyskland, måske også i andre lande, har man truffet beslutning om at indsætte tilsvarende helikoptere i søredningstjenesten i Nordsøen som dem, vi har. Jeg tror, at når man går frem på den måde og søger disse anskaffelser, skyldes det ikke mindst de erfaringer og resultater, vi har indvundet her i Danmark med vores effektive søredningstjeneste.

Når hr. Knud Østergaard derfor spørger, om den tilstand er permanent, at vi yder mere, end vi modtager, vil jeg gerne sige, at det tror jeg ikke. Udviklingen i de lande, jeg nævnte, og måske også i andre betyder, at der samlet bliver flere langtrækkende helikoptere til rådighed for den redningstjeneste, der skal udføres i Nordsøen, og det betyder igen, at byrderne inden for den nærmeste fremtid vil kunne blive mere lige-ligt fordelt.

Knud Østergaard: Jeg vil gerne takke ministeren for det svar, han gav, og for de oplysninger, han fremkom med. Udviklingen i Norge og i Tyskland, som den blev beskrevet af ministeren, er ny for mig. Jeg forstår det sådan, at fremover vil Danmark påtage sig en forholdsvis mindre byrde,

[Knud Østergaard.]

men at den samlede redningstjeneste i det område, vi er i, vil blive mere effektiv på grund af andre landes indsats, og det kan jeg kun give udtryk for er meget glædeligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *K. J. Mortensen* til handelsministeren:

„Har ministeren anmodet eller agter ministeren at anmode forsikringskommissionen af 1962 om at redegøre for, hvornår kommissionens arbejde forventes afsluttet, og, såfremt dette ikke sker i den nærmeste fremtid, vil ministeren da anmode kommissionen om at afgive en foreløbig betænkning?“

K. J. Mortensen: Vi kan vist alle være enige om, at forsikringer er en nødvendighed, men det kan være vanskeligt over for unge mennesker at argumentere for, at de skal sikre sig gennem livs- og pensionsforsikringer, når det, som det fremgår af B.T. for den 8. november, viser sig, at de to største livsforsikringsselskaber opererer med et overskud for 1967 på henholdsvis 24,8 og 24,6 pct. af præmieindtægten. Det skal dog til det største selskabs forsvar siges, at en væsentlig del af overskuddet udbetales igen i form af bonus. Af samme artikel fremgår også, at der er stor forskel på antal ansatte i forhold til forsikringsbestanden. Der vil derfor formentlig også være grund til, at man snarest ser på en rationalisering af dette område, for at vi kan billiggøre forsikringerne.

Man kan imidlertid nok ikke komme nogen vegne ad lovgivningens vej, før forsikringskommissionen er færdig med sine undersøgelser, og derfor håber jeg, at ministeren kan give mig det svar, at ministeren har anmodet om en hurtig afslutning af kommissionens arbejde. Det er dog trods alt 7 år og 5 måneder siden kommissionen blev nedsat. Det giver en hel del arbejdsdage, og det hele skulle jo ikke gerne, som ministeren selv udtrykte det her fra taler-

stolen, jfr. Folketingstidende for 1968-69 sp. 6028, fortone sig i et fata morgana.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Jeg vil gerne i anledning af det stillede spørgsmål oplyse, at forsikringskommissionen allerede har afgivet én delbetænkning. Denne delbetænkning indeholdt en almindelig beskrivelse af skadesforsikring og en speciel del om motorkøretøjsforsikring. Jeg vil derudover tilføje, at allerede da kommissionen blev nedsat, var det forudsat, at dens arbejde ville blive omfattende, og at arbejdet ville tage tid. Ved fremsættelsen af lovforslaget — det er jo ved lov, denne kommission blev nedsat i 1962 — blev det fremhævet, at hensigten var at tilvejebringe et alsidigt materiale om dansk forsikringsvæsen til orientering og vejledning for folkettinget, og det blev dengang udtrykkelig anført, at man forventede en dybtgående og grundig behandling af problemerne.

Ved en samtale i april måned i år med kommissionens formand oplyste han, at den endelige betænkning om skadesforsikring kunne forventes om 2 år regnet fra dengang, hvilket altså vil sige noget over et år fra nu af. Det bliver altså delbetænkning nr. 2, og i den indgår resultaterne af kommissionens undersøgelser vedrørende selskabernes omkostninger og den mulige fordeling på de enkelte forsikringsbrancher, det er jo bl. a. det, spørgeren interesserede sig for. Dette arbejde er overordentlig kompliceret og tidkrævende og har bl. a. medført, at adskillige af selskaberne har måttet lægge deres regnskaber om, sådan at man kunne få et sammenligningsgrundlag frem.

Når betænkningen om skadesforsikring endelig foreligger, mangler der den tredje delbetænkning, nemlig om livsforsikringsområdet, og man regner med, at dette arbejde vil tage yderligere 2 år. Jeg har haft lejlighed til tidligere her i tinget at oplyse, at feltet, der skal dækkes af kommissionens arbejde, er meget stort, og på baggrund af de forventninger, der kom til udtryk i folkettinget ved kommissionens nedsættelse, er

[Handelsministeren.]

det kun naturligt, at kommissionen ønsker at gøre et solidt arbejde, som derfor bliver meget tidkrævende, da området er meget stort.

K. J. Mortensen: Jeg takker ministeren for svaret, men jeg må desværre sige, der var ikke ret meget imødekommenhed i det. Vi var vist alle sammen klar over, da kommissionen blev nedsat, at det var en omfattende opgave, men ingen havde vel tænkt sig, at der skulle komme til at gå 12 år, før den endelige og sidste del af betænkningen foreligger, men det vil jo altså ske. Jeg havde ærlig talt håbet, at ministeren her fra talerstolen ville give udtryk for det samme, som kulturministeren gjorde i går, at tiden er løbet fra kommissioner, og at man derfor måtte gå en anden vej.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om valg til folketinget. (Vedertag til folketingets medlemmer m. v.) [af Skytte m. fl.]

(Første behandling af lovforslaget (nr. 58) findes i tidenden sp. 1715, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 213).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, og §§ 2 og 3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om vederlag og pension m. v. for ministre.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 65) findes i tidenden sp. 1716).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1-4 og dets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om kong. Frederik den Niendes civilliste.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 63) findes i tidenden sp. 1865, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 59).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør